

EIFFEL

EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

CLAUDIO MONTEVERDI - BELLA MÁTÉ

Poppea

megkoronázása

L'INCORONAZIONE DI POPPEA
OPERA VIZSGA | OPERA EXAM

2024. MÁJUS 24., 19:00 - BÁNFFY TEREM

24 MAY 2024, 19:00 - BÁNFFY STAGE

OPERA

MÁGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

CLAUDIO MONTEVERDI – BELLA MÁTÉ

POPPEA MEGKORONÁZÁSA

L'incoronazione di Poppea

Opera-keresztmetszet egy részben, olasz nyelven, magyar és angol felirattal

Opera highlights in one part, in Italian with Hungarian and English surtitles

A szövegkönyvet írta *Libretto written by* **GIOVANNI FRANCESCO BUSANELLO**

Az átdolgozás dramaturgja *Dramaturg of adaptation* **ORBÁN ESZTER**

Rendező *Director* **ALMÁSI-TÓTH ANDRÁS**

A magyar nyelvű feliratokat Kovács Mária Anna nyersfordítása alapján készítette

Hungarian surtitles based on the translation of Anna Mária Kovács by **ALMÁSI-TÓTH ANDRÁS**

Angol nyelvű feliratok *English surtitles* **ARTHUR ROGER CRANE**

Díszlettervező *Set designer* **IZSÁK LILI**

Jelmeztervező *Costume designer* **LISZTOPÁD KRISZTINA**

Mozgástervező *Movement director* **LÁZÁR ESZTER**

Az operavizsga a Magyar Állami Operaház és a Liszt Ferenc Zeneművészeti

Egyetem közös produkciója.

The opera exam is a co-production of the Hungarian State Opera and the Liszt Ferenc Academy of Music.

Felkészítő tanárok *Professors* **FRIED PÉTER, HALMAI KATALIN, IVÁN ILDIKÓ,**

KERTESI INGRID, VÁRADI ZITA

Korrepetitorok *Répétiteurs* **ALSZÁSZY GÁBOR, GYÖKÉR GABRIELLA, HOLLÓ MARIANN,**

KÉRY TAMÁS, OBERFRANK PÉTER, POGÁNY IMOLA, RÓZSA GÁBOR, VIRÁG EMESE

Operaének szakirány zenei vezető *Musical director of the Opera Department*

SÁNDOR SZABOLCS

Tanszékvezető *Head of Department* **MELÁTH ANDREA**

Közreműködik a Magyar Állami Operaház Zenekara és a Liszt Ferenc

Zeneművészeti Egyetem hallgatói:

Featuring the Hungarian State Opera Orchestra and the students of the Liszt Ferenc Music Academy:

Poppea **BAJÁN ZSUZSANNA, KOVÁCS JÚLIA MÁRIA, HÍVES BOGLÁRKA**

Nerone **PAPP BALÁZS**

Ottavia **CSEJTEI-VARGA JÚLIA**

Ottone **HALÁSZ GERGELY**

Drusilla / Amore **FUJITA JÚLIA**

Arnalta / Nutrice **ORTAN VIVIENNE**

Karmester *Conductor* **SÁNDOR SZABOLCS**

Cselekmény helyett

Ottone jegyese, Poppea és Néró szerelmesek egymásba.

Ottavia, Néró felesége nehezen bírkózik meg a ténnyel.

Társalkodónője, Nutrice próbálja vigasztalni.

Az elhagyott Ottone Drusillában keres vigasztalást.

Seneca, Néró egykori mestere, ellenzi, hogy Néró Poppeát vegye feleségül.

Poppeát idegesíti Seneca, akit Néró ezért a halálba küld.

Seneca teljesíti a parancsot, öngyilkos lesz.

Ottavia ráveszi Ottonét, hogy meggyilkolja Poppeát.

Ottone áruháat ölt: Drusilla öltözékében megy végrehajtani a szörnyű tettet.

Ámor azonban megmenti Poppeát.

Ottonét és Drusillát Néró száműzi.

Ottaviát is száműzi Néró.

Poppeát pedig megkoronázza.

Eközben Néró pribékjei járják a várost, és Poppea házvezetőnője karriert csinál.

Monteverdi utolsó színpadi művéről

„A *L'incoronazione di Poppea* (Poppea megkoronázása) prologusa, mely az előadásokból gyakran kimarad, a Szerencsét (Fortunát) és az erényt (Virtust) állítja szembe egymással.

Amor eldönti a kérdést: egyedül őt nem lehet legyőzni. Hatalmának az idő sem szabhat korlátokat: Gemelli siam l'Eterdnitade ed io (Az Örökkévalóság és én ikrek vagyunk). A Szerencse és az Erény megadja magát: Hogy ezt mintegy példával is bizonyítsa, Ámor egész napos látványossággal ajándékoz meg bennünket: a Szerencsét és az Erényt leküzdve egyedül menetel a győzelem felé. A kezdődő előadást az ő bőkezűsége folytán láthatjuk, és azt bizonyítja, hogy a folytonosan átalakuló világban ő irányítja a változást. Monteverdi zenéje – a titkos hajnaltól a dicsőséges éjszakáig – meggyőzően szólaltatja meg a szerelem áradását.¹

¹ Jean Starobinski, *A legfőbb hatalom*. In. Uő: *A varázslónők*, Európa Könyvkiadó, Bp., 2009.

A *Poppea megkoronázása* Claudio Monteverdi (1567–1643) különleges képességeiről tesz tanúbizonyságot. A zeneszerző ezzel a művével a zenés drámai stílus mestereként mutatkozik meg, ami által a zenetörténet egy egész korszaka és stílusa, az úgynevezett Velencei iskola számára irányadó volt. Az opera librettóját a velencei ügyvéd, Giovanni Francesco Busenello (1598–1659) írta. A szöveg megzenésítése során Monteverdi kritikusan járt el: a librettó hat jelenetét figyelmen kívül hagyta, kihagyott hosszú, véget nem érő párbeszédet, míg az eredetileg szólójelenetként megírt részeknél további szereplőt hozott be, hogy dialógus jöhessen létre. Zárójelenetként pedig Monteverdi – vagy az újabb kutatások szerint egyik tanítványa – Poppea és Néró számára duettet komponált a Vénusz-nak és Ámornak szóló apoteózis helyett. Mindeközben Poppeával kapcsolatban egy enyhítő motívumot alkalmazott: míg a nő szövegéből az derül ki, hogy legfeltűnőbb vonása a hideg előrelépés, addig Monteverdinél a szerelem végzetes hatalma mozgatja őt.

A komponista finom lélek- és karakterábrázolással rajzolja meg alakjait. „A *Poppea megkoronázásában* megjelenő patriarchális hatalom hagyományos tárházában – Ottone mint férj, Nerone mint államfő, Seneca mint filozófus – mindenki mélyen passzív és tehetetlen figuraként jelenik meg. Seneca szokás szerint visszatér buta madrigalizmusaihoz, s ezzel legtöbb állításának retorikai hatását lerombolja. Ottone minden sora erőtlenül hajlik le a tonikára. Nerone önálló gondolatok közlése helyett csupán másokéra reagál, érzelmeinek illékony áramlásában Poppea manipulációja direkt ok-okozati hatásának lehetünk tanúi.”²

A zenei kifejezés súlypontja a recitativókon és az azokból szervesen kialakuló, strofikus ariosókon van. Az áriák és a duettek olykor kánon- vagy passacagliaszerűen épülnek fel. A Poppea-témát, melyet későbbi zeneszerzők, mint Georg Friedrich Händel az *Agrippina* vagy Arrigo Boito a *Nerone* című operájában szintén feldolgoztak, a librettista Busenello a római történetíró, Tacitus *Évkönyvek* című művének XIII. és XIV. könyvéből vette. A Poppea megkoronázása az első olyan opera, melynek történelmi szüzséje van. A középpontjában a római császár, Claudius Drusus Germanicus Nero (Kr. u. 54–68.) áll, aki 59-ben az anyját, majd 62-ben a feleségét, Ottaviát megölette, végül ugyanebben az évben Poppea Sabinát feleségül vette.

A *Poppea megkoronázása* Monteverdi színpadi életművének végén keletkezett. Halála előtt egy évvel, 1642-ben a velencei Teatro Santi Giovanni e Paolo mutatta be először. Két partitúrája maradt fenn, mindkettő kétszáz éven át porosodott különböző archívumokban, mire 1888-ban az olasz bibliográfus, Taddeo Wiel megtalálta. Napjainkra számos előadást és újrafeldolgozást élt meg a mű. Magyarországon először a Magyar Állami Operaház mutatta be 1968-ban, Mikó András rendezésében. Monteverdi operája 2020-ban új kiállításban tért vissza a repertoárra: Almási-Tóth András az Eiffel Műhelyház Bánffy termének lehetőségeit figyelembe véve fiatalos, kortárs felfogású produkciója Bella Máté zeneszerző által az intézmény felkérésére készített hangszerelésben szólal meg.

² Susan McClary, *Feminine Endings – Music, Gender, and Sexuality*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 2002.

In lieu of a synopsis

Ottone's fiancée Poppea and Nero are in love with each other.
Nero's wife Ottavia is having difficulty coming to terms with this situation.
Her friend and nurse Nutrice attempts to comfort her.
The abandoned Ottone finds solace in the noblewoman Drusilla.
Seneca, Nero's former tutor, is against Nero betrothing Poppea.
Seneca annoys Poppea, so Nero sentences him to death.
Seneca obeys the order and takes his own life.
Ottavia convinces Ottone to murder Poppea.
Ottone dons a disguise: he goes to carry out the terrible assignment dressed as Drusilla.
However, Amore saves Poppea.
Nero banishes Ottone and Drusilla.
Nero then banishes Ottavia.
And he crowns Poppea.

Meanwhile, Nero's henchmen walk the city and Poppea's housekeeper makes a name for herself.

About Monteverdi's last theatrical work

“The prologue of *L'incoronazione di Poppea*, which is often not performed, puts Fortune and Virtue at odds with each other. Amore decides the issue: he cannot be overcome alone. His power is not limited by time, either: Gemelli siam l'Eternitade ed io (Eternity and I are twins). Fortune and Virtue give themselves up. To provide a sort of example, Amore provides us with a spectacle that lasts the entire day: overcoming both Fortune and Virtue, he heads towards victory alone. The audience can view the performance thanks to Amore's generosity, and it proves he is directing the change in an ever-changing world. Monteverdi's music – from the secretive dawn to the glorious night – is a convincing musical rendition of the outpouring of love.”³

L'incoronazione di Poppea is proof of Claudio Monteverdi's (1567–1643) special talents. The composer shows himself to be a master of the musical drama, by which it became the governing direction for

³ Jean Starobinski, *The Greatest Power*. In: *The Enchantress*, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2009.

an entire period and style of music history called the Venetian School. The opera's libretto was written by the Venetian lawyer Giovanni Francesco Busenello (1598–1659). Monteverdi was very critical when setting the text to the music: he ignored six of the libretto's scenes and left out a number of lengthy, seemingly endless dialogues but added additional characters to parts that had been meant as solos to create dialogues. As the closing scene, Monteverdi (or, according to recent researches, one of his students) composed a duet for Poppea and Nero instead of the apotheosis meant for Venus and Amore. He also applied a mitigating motif in connection with Poppea: although the female lead's text shows her main trait is cold, calculated advancement, Monteverdi's Poppea is driven by love.

The composer depicts his figures with delicate strokes of the spirit and character. "The traditional repositories of patriarchal authority in *L'incoronazione di Poppea* – the husband, Ottone; the head of state, Nerone; the philosopher, Seneca – are all depicted as profoundly passive and impotent. Seneca habitually reverts to silly madrigalisms, which destroy the rhetorical effect of most of his statements. Each of Ottone's lines droops flaccidly to its tonic and Nerone's utterances are almost all reactive – we witness the volatile flux of his emotions as the direct cause-and-effect results of Poppea's manipulation."⁴

The music focuses on the recitativos and the strophic ariosos that organically develop from those. The arias and duets are often built up as canons or passacaglias. The Poppea theme, which was later also used by other composers such as Georg Friedrich Händel in *Agrippina* or Arrigo Boito in *Nerone*, was taken by the librettist Busenello from volumes XIII and XIV of the Roman historian Tacitus's *Annals*. *L'incoronazione di Poppea* was the first opera with a historical plot. The story centres around Nero Claudius Caesar Augustus Germanicus (54–68 AD), who had his mother murdered in 59 and his wife Octavia murdered in 62. In the same year, he married Poppaea Sabina.

L'incoronazione di Poppea was Monteverdi's last opera. It premiered at the Teatro Santi Giovanni e Paolo in Venice a year before his death. Two scores have remained, both of which gathered dust for two hundred years in various archives before being discovered by the Italian bibliographer Taddeo Wiel in 1888. By now, the work has undergone numerous iterations and reinterpretations. In Hungary, it was first presented by the Hungarian State Opera in 1968, directed by András Mikó. Monteverdi's opera returned to the repertoire in 2020 in a new production with a modern flair: András Almási-Tóth's vision takes advantage of the new possibilities offered by the Bánffy Stage of the Eiffel Art Studios. The orchestral arrangement was made by composer Máté Bella, commission by the OPERA.

---

⁴ Susan McClary, *Feminine Endings – Music, Gender, and Sexuality*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 2002.